

Lp Karmen Joller

karmen.joller@sm.ee

Sotsiaalministeerium

14.04.2025

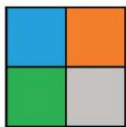
Tuuleparkide võimalike tervisemõjude uurimine ja käsitlemine planeeringutes ja keskkonnamõju strateegilistes hindamistes

Sotsiaalministeerium saatis 10.03.2025 kohalikele omavalitsustele infokirja (kiri nr 5.1-2/679-1), milles andis ülevaate tuulikute põhjustatud madalsageduslikust helist ja infrahelist, samuti vibratsioonist, varjutusest ja elektromagnetkiirgusest ning nende mõjust inimese tervisele. Tervitame antud valdkonnas omavalitsustele info edastamise eest, kuid soovime mõnda kirjas esitatud aspekti täpsustada ja palume ühtlasi arvata edaspidi Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing sellise sisuga info jagamisel adressaatide hulka. Selgitame, et Eesti Keskkonnamõjude Hindamise Ühing koondab endas keskkonnaeksperte, kes muuhulgas tegelevad taastuvenergia planeeringute keskkonnamõjude hindamisega ning seega peavad olema informeeritud andud valdkonnas kavandatud riigiasutuste poolsetest tegevustest.

Andsite oma kirjas teada, et Sotsiaalministeerium hangib koostöös Kliimaministeeriumi ja Terviseametiga *Eesti teadlastelt teaduskirjandusel põhinev ülevaade tuuleparkide ja teiste Eesti kontekstis asjakohaste energiatootmisviiside võimalike tervisemõjude ja häiringute, nende ennetamise ja leevendamise võimaluste kohta. Muu hulgas analüüsitakse selle uuringu käigus kehtivaid infraheli piirnorme.*

Soovime teada, kas tegu on sama tööga, mille läbiviimiseks esitas Kliimaministeerium pakkumuste esitamise ettepaneku (ülikoolidele?) 11.02.2025 (pakkumuste esitamise tähtaeg oli 25.02.2025) (viide: <https://adr.envir.ee/et/document.html?id=97a3e501-699a-4590-986d-2faa19bf1c68>), mille eesmärk vastavalt lähteülesandele on *töötada välja metoodika tuuleparkide ja teiste asjakohaste energiatootmise tehnoloogiate võimalike tervisemõjudega seotud uuringutulemuste tõlgendamiseks Eesti tingimustes ning anda soovitused, kuidas arvestada võimalike tervisemõjudega erinevate energiatootmise tehnoloogiate korral või on tegu mingi teise hangitava tööga?*

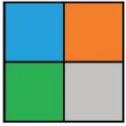
Sama küsimus puudutab Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas oleva Terviseameti vastuskirja Põhja-Pärnumaa Vallavalitsusele (26.02.2025 kiri nr 9.3-2/25/737-2), kus Terviseamet andis teada, et *Sotsiaalministeerium kavatseb korraldada projekti, mille eesmärgiks on analüüsida teaduskirjanduse põhjal tuuleparkide mõju inimeste tervisele. Projekti käivitamisel edastame võimaliku hinnangu andmiseks Teie poolt saadetud materjalid uuringu teostavale ülikoolile.*

Kui tegu ei ole Kliimaministeeriumi poolt juba veebruari lõpus hangitud tööga, siis palume infot, millal on Sotsiaalministeeriumil koostöös Kliimaministeeriumi ja Terviseametiga eelkirjeldatud teaduskirjandusel põhinev ülevaade tuuleparkide ja teiste energiatootmisviiside võimalike tervisemõjude ja häiringute, nende ennetamise ja leevendamise võimaluste kohta plaanis tellida? Milline on töö valmimise tähtaeg ning kuidas näeb Sotsiaalministeerium, et seda pooleliolevates tuuleparkide ja teiste energiatootmise tehnoloogiate planeeringutes planeeringutes arvesse peab võtma?

Ühtlasi andsite infokirjas kohalikele omavalitsustele teada, et *koostöös Kliimaministeeriumi, Terviseameti ja Eesti teadlastega on kavas läbi viia tuulikute läheduses elavate inimeste terviseandmete analüüs ja kuuldava müra ning infraheli modelleerimised ja võrdlusmõõtmised. See projekt kestab umbes kaks kuni kolm aastat. See ja eelnimetatud töö tehakse eesmärgiga kinnitada üle viimane teadmine tuuleparkide tervisemõjude ja häiringute kohta lokaalsel tasemel.* Palume infot, millal on Sotsiaalministeeriumil kavas see projekt tellida ning kuidas Teie hinnangul seda pooleliolevates tuuleparkide planeeringutes ja nende mõjude hindamisel arvesse peab võtma? Juhime tähelepanu, et sellised ministeeriumi ja Terviseameti poolsed sõnumid ja avalikud väljaütlemised jätavad mulje, et riigil ei ole kindlust, kas olemasolevad müra ja infraheli piirnormid tagavad tervise kaitse või ei. Esitatud ajaraamistik ja erinevate viidatud uuringute eesmärk võib jätta mulje, et erinevate tööstusmüraallikate planeerimise raames ei ole võimalik lõplikke otsuseid langetada enne analüüsi lõpptulemuste selgumist.

Lisaks eelnevale teeme ettepaneku Sotsiaalministeeriumi seisukohtade ja sellest oluliselt erineva Terviseameti poolse käitumispraktika ülevaatamiseks tuuleparkide planeeringute kooskõlastamisel. Erinevalt Sotsiaalministeeriumi väljendatud seisukohtadest tuuakse tuuleparkide planeeringute ja nende KSH programmide/aruanete kooskõlastamisel või seisukohtade esitamisel Terviseameti poolt välja olulise mõjuna nii maapinna kaudu levivat vibratsiooni (nt hiljutised Viljandi ja Tõrva valla eriplaneeringute kooskõlastused) kui ka infraheli (nt Lüganeuse eriplaneeringu KSH programmi seisukohad). Kliimaministeeriumi tellimusel Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ poolt koostatud juhendis „Tuuleparkide keskkonnamõju hindamise juhend. Müra, vibratsioon, varjutamine“ on sõnastatud selle eesmärk: koondada ja ühtlustada välisõhus leviva müra, madalsagedusliku müra, vibratsiooni ja varjutamise käsitlemise ja hindamise põhimõtted. Juhendis on üheselt arusaadavalt toodud, et tuulikute poolt tekitatud infraheli tase jääb teadusuuringute põhjal inimeste tajulävest madalamale, teadusuuringud ei ole tuvastatud otsest seost tuulikute poolt tekitatava infraheli ja terviseprobleemide vahel ehk puuduvad tõendatud põhjuslikud seosed, mistõttu puudub mõju hindamistes vajadus infraheli detailse arvutusliku hindamise läbiviimiseks. Vibratsiooni osas on välja toodud, et maismaatuuleparkide puhul on teadusuuringud leidnud, et juba vähem kui 300 m kaugusel tuulikutest jäävad vibratsiooni tasemed alla inimese tajuläve ehk ei kujuta ohtu inimestele ja nende tervisele. Planeerijatele ja mõju hindajatele koostatud juhendis toodud ülevaade ja järeldused ei ühti Terviseameti poolt esitatud seisukohtadega ning samas on planeeringuid kooskõlastava ametiasutusena Terviseameti kooskõlastuskirjades esitatud nõuded siduvad.

Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing

Selline vastuolulise info esitamine raskendab oluliselt planeeringute ja nende mõjuhindamiste koostamist. Teeme ettepaneku kohtumiseks esimesel võimalusel (mh kaasates Terviseameti ja võimalusel ka Kliimaministeeriumi esindajad) ja oleme hea meelega valmis tõstatud teemade ja küsimuste osas koostööks.

Lugupidamisega,

Noela Kulm

Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühingu (KeMÜ) juhatuse liige

/allkirjastatud digitaalselt/